

Een VER voor Moesstraat 8 in Groningen

Carolien van den Handel

Een VER voor Moesstraat 8 in Groningen

Amsterdam, 8 februari 2011

Carolien van den Handel

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Uitgangspunten VER Moesstraat	6
3	Inventarisatie van ruimtelijke risico's	7
3.1	Typering van de buurt	7
3.2	Moesstraat	9
3.3	Parallelweg	12
3.4	Kalverstraat	12
3.5	Tuinbouwstraat	13
3.6	Tuinbouwdwarsstraat	13
3.7	Akkerstraat	14
3.8	Koolstraat	15
3.9	Binnenterrein Kalverstraat-Moesstraat-Tuinbouwstraat	15
3.10	Binnenterrein Parallelweg-Akkerstraat-Koolstraat	16
3.11	Grachtstraat-Noorderbuitensingel	17
3.12	Noorderplantsoen	17
4	Registratiecijfers	19
5	Inventarisatie van zorgen en risico's die niet primair het fysieke domein betreffen	21
6	Samenvatting risicoanalyse	25
6.1	Ruimtelijke en sociaal-ruimtelijke aspecten	25
6.2	De cijfers	28
6.3	De voorziening zelf	28
7	Maatregelenplan	30
7.1	Uitgangspunten	30
7.2	Maatregelen Beheer, Organisatie en Communicatie	30
7.3	Maatregelen Inrichting en Beheer	32
	Bijlagen	
Bijlage 1	Basiscriteria sociale veiligheid en maatregelenmix	35
Bijlage 2	Betrokkenen bij de VER	37
Bijlage 3	Politiecijfers	38

1 Inleiding

De mogelijke komst van de voorziening voor ex-gedetineerden Vast & Verder in de Moesstraat in Groningen is aanleiding voor het onderzoeken van de eventuele risico's op overlast en onveiligheid in de omliggende buurt en het bespreken van maatregelen die kunnen worden ingezet om deze te ondervangen.

Op verzoek van de overleggroep Moesstraat en in opdracht van de gemeente Groningen heeft DSP-groep hiervoor een VeiligheidsEffectRapportage (VER) uitgevoerd. De VER bestaat uit een risicoanalyse en een plan voor maatregelen. De VER is uitgevoerd in overleg met de verantwoordelijke professionele partijen en vertegenwoordigers uit de buurt.

Het gebied waarop de VER is toegepast is in onderstaand kaartje weergegeven. Het betreft de straten Kalverstraat, Parallelweg, Akkerstraat, Noorderbuitensingel, Grachtstraat, Tuinbouwdwarsstraat, Tuinbouwstraat, en het gebied dat hierdoor wordt omsloten. In het onderzoeksgebied valt tevens het noordelijke deel van het Noorderplantsoen, tussen Kerklaan en Noorder Ebbingestraat.

Onderzoeksgebied voor de VER

De aanpak

De risicoanalyse is gemaakt op basis van een inventarisatie van de huidige situatie op het gebied van overlast en veiligheid en een inschatting van de veranderingen bij vestiging van Vast & Verder. Bij dit onderdeel waren zowel de professioneel verantwoordelijken betrokken als vertegenwoordigers uit de buurt (bewoners en instellingen).

De risicoanalyse is door DSP-groep schriftelijk en in beeld vastgelegd en in een workshop met de vertegenwoordigers van de professionele partijen besproken. Vervolgens is in dezelfde bijeenkomst een plan voor maatregelen gemaakt.

Voor de inventarisatie van de huidige situatie en de mogelijke risico's in de toekomst zijn de volgende activiteiten verricht:

- Een schouw van het onderzoeksgebied. Uitgaande van de basiscriteria sociale veiligheid¹ is zowel door DSP-groep zelfstandig geschouwd als in een drietal gelegenheden samen met vertegenwoordigers uit de buurt². De schouwen zijn zowel overdag bij licht als 's avonds in het donker uitgevoerd.
- Groepsgesprekken met de deelnemende vertegenwoordigers uit de buurt, na afloop van de schouw.
- Individuele interviews met vertegenwoordigers van de gemeente, van woningcorporatie Lefier, van de beheerder van Vast & Verder van het Leger des Heils en de politie (buurtagenten van Damsterbuurt en Oranjesbuurt en de unitchef bureau Korreweg).
- (Groeps)interviews met ouders en medewerkers/managers van de voorzieningen voor specifieke/kwetsbare doelgroepen in de buurt (Orka en Moestuin, Kentalis en Lentis).
- Van het onderzoeksgebied en een referentiegebied zijn van de afgelopen drie jaar politiecijfers opgevraagd en geanalyseerd.
- Bij het Meldpunt Overlast is een overzicht opgevraagd van de geregistreerde meldingen van de afgelopen drie jaar.

Behalve informatie over het afgebakende onderzoeksgebied is ook informatie ingewonnen over de situatie rond de huidige vestiging van Vast & Verder aan het Damsterdiep. Deze informatie is verkregen van de buurtagent van de Damsterbuurt (op basis van meldingen en aangiften die betrekking hebben op de cliënten van Vast & Verder en gelokaliseerd zijn in de omgeving van de voorziening) en van het Leger des Heils (op basis van klachtenmeldingen). DSP-groep heeft rond de huidige voorziening een korte schouw uitgevoerd.

Voor het maatregelenplan heeft DSP-groep eerst een conceptvoorstel gemaakt. Het plan zoals het nu in deze rapportage is opgenomen is het resultaat van de gezamenlijke bespreking met alle professioneel verantwoordelijken in de workshop. In het maatregelenplan is een scheiding gemaakt tussen zaken die direct verband (kunnen) houden met Vast & Verder en de locatie van de voorziening en zaken die daaraan (vooralsnog) niet gelinkt kunnen worden, maar wel de veiligheid en leefbaarheid in het onderzoeksgebied betreffen.

DSP-groep spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van de vestiging van Vast & Verder in de Moesstraat. Dat is niet het doel van de VER. Het doel van de VER is te komen tot een maatregelenplan dat een zo gunstig mogelijk klimaat schept voor een goede inbedding van de voorziening in de buurt.

Noot 1 Zichtbaarheid, toegankelijkheid/vluchtwegen, eenduidigheid/zonering, aantrekkelijkheid.

Noot 2 De vertegenwoordigers hebben op persoonlijke titel aan de VER meegewerkt. De deelnemers maken deel uit van de werkgroep Moesstraat die door de buurtvereniging in het leven is geroepen toen de plannen bekend werden, uit buurtbewoners die zich hebben aangemeld tijdens de buurtinformatieavond (8 september 2010) en buurtbewoners die vanuit hun dagelijks werk een visie hebben op het gedrag van de cliënten van Vast & Verder en de voorziening als zodanig.

Als de voorziening in de Moesstraat komt, wat moet je dan zeker doen. Het advies van DSP-groep zit daarom in het maatregelenplan verwerkt.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn allereerst de uitgangspunten van de VER benoemd. Hier is aangegeven op welke wijze de rapportage gelezen en geïnterpreteerd moet worden. In hoofdstuk 3 is op systematische wijze beschreven welke aspecten de straten en locaties in het onderzoeksgebied kenmerken en welke risico's op overlast en onveiligheid bestaan. Zowel de huidige situatie als de verwachtingen voor de toekomst zijn hierin opgenomen. Na de feitelijke beschrijving volgen steeds de reacties die door geïnterviewden (buurt en professionals) zijn gegeven. Hoofdstuk 4 biedt een overzicht van de cijfermatige informatie die van de politie is verkregen; het geeft een kwantitatief beeld van de ontwikkeling van de veiligheid in het onderzoeksgebied en de omliggende buurt in de afgelopen jaren. In hoofdstuk 5 zijn de risico's beschreven die door geïnterviewden zijn benoemd en los staan van de fysieke context, maar werden aangemerkt als kenmerkend voor de voorziening van Vast & Verder als zodanig. Deze risico's zouden meeverhuizen van het Damsterdiep naar de Moesstraat.

In hoofdstuk 6 is een samenvatting gemaakt van de belangrijkste risico's die zouden kunnen optreden bij vestiging van Vast & Verder in de Moesstraat. Daarvoor is vooral een geografische prioritering gehanteerd. Risico's rond het pand zelf en in de Moesstraat hebben daarbij vooral aandacht.

De maatregelen die door de overlegpartners zijn besproken en het advies van DSP-groep is in hoofdstuk 7 opgenomen.

2 Uitgangspunten VER Moesstraat

Bij de inventarisatie van de huidige veiligheidssituatie en de mogelijke risico's in de toekomst is zowel aandacht besteed aan de kwaliteiten en de sterke kanten van het onderzoeksgebied, als aan de ervaringen en verwachtingen die op knelpunten (kunnen) wijzen.

In dit rapport is veel aandacht voor knelpunten en risico's. *Dat wijst niet op een onveilige buurt of concrete verwachtingen over grote problemen*, maar dat is inherent aan de toepassing van de VER. De VER wordt speciaal ingezet om te onderzoeken wat nog beter kan. Het zorgvuldig in kaart brengen van de huidige situatie en van de verwachtingen is daarom uitgangspunt. Mochten zich in de toekomst ongewenste zaken voordoen, dan behoeven de in deze VER belichte plekken, situaties en omstandigheden in elk geval aandacht. Inzicht in de context van mogelijke risico's biedt de beste aanknopingspunten voor doelgerichte maatregelen, die goed aansluiten bij de lokale omstandigheden. Daarbij wordt altijd een onderscheid gemaakt tussen noodzakelijke, wenselijke en wellicht in de toekomst benodigde maatregelen. Of risico's feiten worden, is immers vooraf niet te zeggen.

In het volgende hoofdstuk passeren alle straten in het onderzoeksgebied de revue. Alle plekken en situaties die 'met de veiligheidsbril op' aangemerkt kunnen worden als risicoplek voor overlast en onveiligheid komen daarbij aan bod. Nogmaals, dat wil niet zeggen dat zich op die plekken ook daadwerkelijk problemen voordoen of zullen voordoen. Door de buurtbewoners en door de politie is aangegeven welke veiligheidskwesties op dit moment feitelijk spelen. Deze informatie is steeds aan de beschrijving van de locaties toegevoegd.

De gemeente en de politie hebben in de afgelopen jaren enkele veiligheidsproblemen in de buurt reeds opgepakt. Soms afdoende, soms met restrisico's. Ook deze informatie is aan de beschrijving van de locaties toegevoegd.

Huidige problemen op het gebied van overlast en onveiligheid hebben uiteraard geen relatie met Vast & Verder. Van veel van de in hoofdstuk 3 beschreven plekken is het ook in de toekomst niet voor de hand liggend dat zich hier veiligheidsproblemen zullen voordoen die specifiek met (de cliënten van) Vast & Verder in verband kunnen worden gebracht. Zij liggen te ver van de locatie Moesstraat 8 en niet op een te verwachten looproute. Na de straat voor straat beschrijving in hoofdstuk 3 is daarom in hoofdstuk 6 een samenvatting gemaakt waarin alleen die locaties en omstandigheden zijn opgenomen waarmee, door hun ligging ten opzichte van Moesstraat 8, een relatie met Vast & Verder te leggen valt. Het maatregelenplan richt zich ook primair hierop en moet in belangrijke mate als preventief worden gezien.

Belangrijkste aandachtsgebieden zijn de Moesstraat zelf en de looproutes naar het centrum (via Nieuwe Boteringestraat of Nieuwe Ebbingestraat) en naar de coffeeshop op de Noorderstationsstraat (via Tuinbouwstraat of Noorderbuitensingel).

3 Inventarisatie van ruimtelijke risico's

In dit hoofdstuk doen we verslag van de buurtschouw die door DSP-groep samen met drie groepen bewoners ('s avonds) en alleen (overdag) is uitgevoerd. Tijdens het schouwen zijn alle plekken verkend die vanuit de optiek van sociale veiligheid een risico kunnen vormen³. Dat betekent niet dat dat ook daadwerkelijk overal het geval is. Deze plekken geven echter wel relatief meer gelegenheid voor overlast en onveiligheid dan andere plekken. De plekken worden straat voor straat besproken. Daarachter volgt wat de buurt hierover heeft gezegd en wat de reactie van de verantwoordelijke partijen is.

We schetsen eerst een algemeen beeld van de buurt, de context van Moesstraat 8.

3.1 Typering van de buurt

De Noorderplantsoenbuurt is een compacte buurt met voornamelijk woonbebouwing. Relatief veel koopwoningen, met uitzondering van de Tuinbouwstraat, waar veel huurwoningen staan (studentenpanden). In de Moesstraat bevinden zich enkele voorzieningen voor bijzondere doelgroepen. De Moesstraat is daarmee in het onderzoeksgebied de meest openbare straat met verschillende maatschappelijke functies. De Moesstraat vormt bovendien een verbindingroute tussen achterliggende buurten en het stadscentrum en is daardoor relatief druk.

Bijzonder aspect van de buurt is de ligging aan het Noorderplantsoen. Een van de redenen dat het een gewilde buurt is.

De straten zijn 's avonds over het geheel nogal donker⁴.

Er bevinden zich veel poorten, doorgangen en vrij toegankelijke binnenterreinen in de buurt. Deze zijn merendeels onverlicht. Dit biedt veel mogelijkheid voor ongewenste activiteiten.

De woningen aan een deel van de straten hebben geen voortuinen, hetgeen tot gevolg heeft dat bewoners gordijnen en jaloezieën sluiten, waarmee de mogelijkheid tot informele sociale controle wegvalt.

De buurt is gemêleerd qua bevolkingsopbouw, met een grote studentenpopulatie. Er zijn relatief weinig gezinnen met kinderen.

Reactie van de buurt:

Men vindt het een prettige buurt om te wonen, maar is ook van mening dat de veiligheid meer en meer onder druk staat⁵. Hiervoor worden meerdere oorzaken genoemd: drugsproblematiek, hangjongeren, diefstallen, veel verbouwingen, coffeeshop (Noorderstationsstraat).

Buurtbewoners ervaren een toenemend aantal incidenten, toenemende druk door parkeerproblemen, toenemende druk door de aanwezigheid van veel

Noot 3 Omdat de zichtbaarheid onvoldoende is, omdat er te gemakkelijk toegang voor onbevoegden is, omdat vluchtwegen onvoldoende zijn, omdat onduidelijkheid bestaat over de functie, en/of omdat het er onaantrekkelijk uit ziet. Zie voor een toelichting Bijlage 1.

Noot 4 Dit is gevolg van het algemene Groningse verlichtingsbeleid, waarin in de loop van de avond het verlichtingsniveau stapsgewijs wordt gedempt.

Noot 5 Uit een recent onderzoek van de gemeente zou blijken dat de buurt relatief onveilig is (2009).

bijzondere doelgroepen en toenemend onveiligheidsgevoel. Een deel van de bewoners ervaart eigenlijk steeds 'op z'n hoede te moeten zijn', vooral 's avonds. Dat gevoel neemt toe. Een opmerking die door verschillende betrokkenen werd gemaakt: 's Avonds en 's nachts is het voor kinderen en vrouwen niet veilig om door de buurt te lopen'.

Naar het oordeel van een deel van de buurtbewoners is de sociale controle in de buurt gering door de grote studentenpopulatie.

Reactie van de politie:

De politie ervaart de buurt als betrokken en met verantwoordelijkheidsgevoel. Men wil wat van de buurt maken. Qua incidenten betreft het geen bijzondere buurt.

De situatie rond de Moesstraat wordt door de politie in het algemeen als sociaal veilig gezien. Soms is er sprake van extra inbraken, maar dit wijkt niet af van de situatie in andere delen van de stad (en het land).

Moesstraat

Grachtstraat

Tuinbouwstraat

Tuinbouwdwarsstraat

Bestaande aanpak:

De situatie in de buurt wordt in de jaarlijkse Borgschouw en het jaarlijkse buurtbeheeroverleg bekeken en besproken, door vertegenwoordigers van gemeente en de buurt(vereniging). Veiligheidsproblemen kunnen bij beide gelegenheid aan de orde worden gesteld, maar dit gebeurt in de praktijk maar weinig.

Gemeente en politie hebben ingezet op vermindering van de drugshandel en de overlast in het Noorderplantsoen. De buurt ervaart dat de feitelijke drugsoverlast aanmerkelijk is afgenomen. De Parkcommissie (gemeente en buurt) schouwt en bespreekt met regelmaat de situatie in het plantsoen. De gemeente maakt actielijsten van knelpunten en voert noodzakelijke acties uit.

Ondanks alle maatregelen ervaren velen het plantsoen 's avonds en 's nachts als onveilig.

3.2 Moesstraat

De Moesstraat is een relatief brede doorsteek door de buurt. Door de Moesstraat gaat vooral veel fietsverkeer. Het vormt een verbindingsweg tussen de noordelijk gelegen woonbuurten en het centrumgebied.

- Doordat aan weerszijden van de straat geparkeerd wordt en de rooilijn met name aan de even zijde vaak verspringt en er zich op verschillende plekken poorten en terugliggende woningentrees bevinden biedt de straat een onrustig beeld. De overzichtelijkheid is daardoor, zeker als men (aan de even zijde) op de stoep loopt, niet optimaal.
Op dit moment wordt dat verergerd door auto's en containers voor de bouwwerkzaamheden in de omgeving.
Bij 'De Poort' stonden drie dagen achtereen enkele overvolle vuilcontainers op de stoep.
- In het gedeelte tussen Grachtstraat en Tuinbouwstraat bevinden zich aan de even zijde twee poorten. De eerste poort ('De Poort', nr. 16) geeft toegang tot enkele woningen, in en voorbij de onderdoorgang. Het gebied loopt dood en vanuit verschillende woningen is zicht op het buitengebied. Dat geldt echter niet voor het stuk van de poort zelf, waar ook voordeuren zijn gesitueerd. De poort is bovendien nogal donker en vormt ook vanaf de Moesstraat gezien een donker gat. Er is wel zicht (maar door de auto's beperkt) vanaf de panden aan de overzijde van de straat. Hier bestaat een risico op hangen en ongewenst gedrag (w.o. inbraak). Dit kan leiden tot onveiligheidsgevoelens.
- De tweede poort is na een meter of vijftien afgesloten met een hek. Dit hek bleek bij de verschillende bezoeken één keer open te staan, de andere keren was het afgesloten. Achter het hek is een terrein met garageboxen. In de doorgang bevinden zich voordeuren van woningen. Hier is geen zicht op. Ook deze poort is vrij donker, ondanks één lichtpunt. Ook op deze poort is vanaf de overliggende bebouwing beperkt zicht. Direct voorbij de doorgang zit rechts een nis met toegang tot een brandtrap. Dit ligt uit zicht.
- Nog iets verder in de straat bevindt zich een smalle, onverlichte doorsteek. Deze kan afgesloten worden met een hek. Dit stond enkele malen open. Na een meter of twaalf bevindt zich rechts een nis met een achterdeur. Deze ligt uit zicht.
- Tegenover beide poorten bevindt zich aan de overkant van de straat een diepliggende woningentree.
- Tegenover Moesstraat 8 ligt de Studio met een brede toegangsruimte naar enkele pandingangen. Het oogt overzichtelijk. Vanuit Moesstraat 8 is zicht op dit gebied mogelijk, maar ook vanaf de straat is dit gebied goed overzichtelijk. De achteraan gesitueerde toegang tot het achterpad is afgesloten met een hek.
- In het gedeelte tussen Tuinbouwstraat en Kalverstraat/Parallelweg bevinden zich enkele diepliggende woningentrees en twee doorsteken die met een hek zijn afgesloten. Hier bevindt zich ook een inrit naar een achterterrein; deze is na ongeveer vijftien meter afgesloten. Het stuk daarvoor is vrij donker en in de doorgang bevinden zich enkele toegangsdeuren naar woningen. Hier is slecht zicht op.
- Voorbij het pand van Orka en Moestuin (Moesstraat 46-50) bestaat een forse nis in de gevelwand. Hier kan men naar de fietsenmaker en naar een achterterrein. Dat is echter met een hek afgesloten.

- Aan het eind gaat de Moesstraat onder het spoor door. De tunnel is overzichtelijk en voldoende verlicht. Overigens functioneren de lampen slechts aan een zijde. De hekafsluitingen naar het spoor zijn deugdelijk.

Moesstraat, verspringende rooilijn

Moesstraat, 'De Poort'

Hoek Moesstraat - Parallelweg

Moesstraat, tunnel

Reactie uit de buurt:

De buurt ervaart overlast van het vele doorgangsverkeer, vooral 's avonds en in het weekend, van uitgaanspubliek en drugspassanten. Hoewel de poorten en doorgangen werden aangewezen als onveilige plekken, werd geen informatie gegeven over feitelijke problemen. De tunnel werd aangewezen als plek waar veel gehangen en gedeald wordt. Bewoners voelen zich hier niet altijd veilig.

Reactie Leger des Heils:

Het Leger des Heils stelt dat genoemde veiligheidsrisico's niet in directe relatie staan tot de doelgroep van Vast & Verder; deze zijn ook van toepassing op reguliere bewoning van het pand op nr. 8.

Reactie politie:

Drugsoverlast (handel en gebruik) bij tunnel is bekend. In de loop van de tijd gaat het op en neer. Voor de politie is dit geen hotspot. Momenteel is het er rustig. Overlast van uitgaanspubliek is naar de mening van de politie gering.

3.2.1 Moesstraat 8

- Moesstraat 8 ligt direct aan de openbare weg. De entree en het toegangshek naar het achterterrein liggen een stuk terug ten opzichte van de rooilijn, waardoor een overdekt 'voorportaal' ontstaat. Het pand heeft hier aan een zijde een flinke glasgevel. Afhankelijk van de inrichting van het pand is er van binnen uit goed zicht mogelijk op dit gebied.

- Dit 'voorportaal' is uitnodigend om rond te hangen, een sigaretje te roken of een praatje te maken met bekenden (van binnen of buiten de voorziening). Voor passanten kan dit onplezierig zijn, temeer daar de stoep dicht langs de gevel loopt en zij ineens geconfronteerd kunnen worden met mensen die zich hier ophouden.
- Het pand grenst aan de ene zijde direct aan het buurpand, aan de andere zijde bevindt zich een smalle doorgang. Deze is met een hek afgesloten. In deze doorgang bevinden zich brandtrappen naar de bovenverdiepingen. Deze liggen gedeeltelijk zeer dicht bij het balkon van de burens.
- Het achterterrein grenst aan een zijde aan de achtertuinen van de woningen aan de Grachtstraat en aan beide andere zijden aan het terrein waar momenteel het voormalige schoolgebouw wordt verbouwd tot woonappartementen. De achtertuinen van de Grachtstraat liggen op een lager niveau. De afscheiding tussen het achterterrein van Moesstraat 8 en de achtertuinen van de Grachtstraat wordt gevormd door schuurtjes, schuttingen en hekwerken. De laatste twee bevinden zich niet overal in goede staat. Effect van het niveauverschil en van de matige afbakening is dat het vrij gemakkelijk is om (over de daken van de schuurtjes) in de achtertuinen te komen.
- Aan de zijden naar het bouwterrein staan hekken. Door het slecht onderhouden groen in de tuin van Moesstraat 8 is doorzicht nu beperkt. Een goede visuele begrenzing tussen beide terreinen ontbreekt echter en kan in de toekomst een punt van aandacht zijn.
- In de tuin van de Moesstraat 8 staat een fietsenberging. Hierin en hierachter kunnen cliënten verblijven zonder gezien te worden.

Entree Moesstraat 8

Achterterrein en achterzijde Grachtstraat

Reactie uit de buurt:

Men vreest dat cliënten over de schuurtjes/schuttingen heen zullen klimmen de tuinen in en misschien zullen inbreken.

Men voorziet dat cliënten vanuit hun kamers in de achtertuinen zullen kunnen kijken en men vreest privacyverlies. Hoe het zicht vanuit het verbouwde appartementengebouw zal zijn als het project klaar is, is nog niet met zekerheid te zeggen, maar verondersteld wordt dat ook zicht vanuit dit project tot privacyverlies zal leiden.

Men vreest geluidsoverlast (net als in de tijd van de vorige bewoners) wanneer cliënten in de tuin verblijven. Men vermoedt dat dit veel zal gebeuren, omdat de kamers van de Moesstraat 8 klein zijn.

Er bestond ten tijde van de vorige bewoning overlast door het gebruik van de brandtrappen. Zowel door inkijk (op tuinen en balkon) als door lawaai. De brandtrappen werden regelmatig gebruikt en men voorziet dat dit straks ook weer zal gebeuren.

Vanaf de brandtrap kun je met een beetje goede wil overstappen op het naastliggende balkon.

Reactie Lefier:

De corporatie voorziet geluidsoverlast naar de burens, omdat Moesstraat 8 dicht op de burens zit. Betrokkene merkt op dat privacy ongeacht het gebruik van het pand een item zal zijn.

Reactie politie:

De politie vraagt zich af of de cliënten in het pand aan de Moesstraat veel op hun kamers zullen verblijven, omdat deze klein zijn. Daardoor zal er relatief veel contact tussen de bewoners zijn, op een klein oppervlakte, waardoor veel prikkelingen en kans op conflicten.

Reactie Leger des Heils

Het Leger des Heils geeft aan dat op een aantal van bovengenoemde punten relatief eenvoudig maatregelen te treffen zijn. Deze zijn nader toegelicht in het maatregelenplan in hoofdstuk 6).

Reactie gemeente:

In de buurt is sprake van hoge parkeerdruk. Door de komst van Vast & Verder kan deze druk verder toenemen. Hiervoor moeten maatregelen worden getroffen.

3.3 Parallelweg

- De hoek Moesstraat-Parallelweg wordt gevormd door donkere bosjes en vuilcontainers. Dit loopt door in het privéterrein van de naastliggende woning, dat van de straat wordt afgeschermd door een meer dan manshoge heg. In de avond oogt dit onplezierig. Het is een uitstekende verstopplek. En een vangnet voor zwerfvuil.
- De Parallelweg zelf is overzichtelijk. Aan de Parallelweg bevinden zich echter twee doorsteken naar het binnenterrein Parallelweg-Akkerstraat-Koolstraat. De doorgang naast nr. 40 heeft blinde wanden en er is nauwelijks zicht op. Doordat er een knik in de doorgang zit is bovendien niet te zien wat zich verderop bevindt. Het is 's avonds geheel donker. De tweede doorgang, naast nr. 25, heeft enkele lampen en oogt minder onplezierig. Deze is bovendien recht en men heeft van begin tot eind zicht.
- Het binnenterrein zelf bespreken we later.

Reactie uit de buurt:

In de bosjes hoek Moesstraat/Parallelweg treft men naalden, condooms en ontlasting aan; er wordt gedronken, geblowd en seks bedreven. Men ervaart dit als een onveilige plek om langs te gaan, zeker in het donker.

Reactie politie:

De bosjes op de hoek zijn bij de politie bekend. Mochten zich in de toekomst problemen voordoen, dan zal de politie de surveillance intensiveren.

3.4 Kalverstraat

- Dit is een zeer overzichtelijke straat. Aan de ene zijde een gevelwand met rechte rooilijn aan de andere zijde het met deugdelijk hekwerk afge-

bakende spoortalud. De tunnel onder het spoor ter hoogte van de Kerklaan is ruim, overzichtelijk en voldoende verlicht.

Reactie uit de buurt:

Onder de tunnel wordt gedeald en de tunnel wordt als onplezierig/onveilig ervaren.

3.5 Tuinbouwstraat

De Tuinbouwstraat is een rustige, lange, over de hele lengte overzichtelijke straat. De woningen hebben geen voortuinen. Er staan erg veel fietsen geparkeerd, duidend op de aanwezigheid van veel studentenwoningen.

- Opmerkelijk is dat op de begane grond bij veel woningen gordijnen en jaloezieën dicht zijn. De sociale controle op de openbare weg is hierdoor beperkt.
- Tussen de nummers 104 – 112 bevinden zich drie hoge trapopgangen (portieketagewoningen). Deze vormen donkere gaten in de gevelwand in de avonduren.
- Op de hoek van de Kalverstraat en de Tuinbouwstraat bevindt zich een speelterreintje. Het heeft een zeer open karakter en er is goed zicht mogelijk vanuit omliggende woningen.

Reactie uit de buurt:

In het speeltuintje zitten vaak hangjongeren. Een van de buurtbewoners vertelt dat kinderen door hen worden lastiggevallen.

3.6 Tuinbouwdwarsstraat

- Tussen nr. 9 en nr. 17 bevindt zich een poort ('R.K. SCHOLEN') naar een binnenterrein. Op dit terrein worden voormalige schoolgebouwen omgebouwd tot appartementen. De toegangspoort vormt een donker gat, zowel overdag als 's avonds.
- Het binnenterrein is op dit moment niet erg overzichtelijk, maar dat kan veranderen als de bouwwerkzaamheden zijn afgerond. Door de verspringende blokken zijn er veel hoeken in het openbare gebied. Vanuit de appartementen zijn er echter wel veel ramen die zicht geven op het binnenterrein.
- Genoemd binnenterrein is alleen aan de Tuinbouwdwarsstraat ontsloten. Feitelijk vormt het een cul-de-sac; er is geen tweede vluchtweg. Voor brandweerwagens is het terrein niet toegankelijk; daarvoor is de poort te krap.
- Het binnenterrein wordt op dit moment van de omliggende tuinen afgescheiden door gedeeltelijk muren en gedeeltelijk (hier en daar gammele) hekwerken. Vanwege de geringe hoogte zijn alle afbakeningen (voor wie wil) overklimbaar.
- Twee panden verder in de straat bevindt zich een tweede, donkere poort. Deze leidt onder andere naar de entree van nr. 19, die de voordeur dus niet aan de straat heeft. Deze ligt bovendien in een nis, waardoor het zicht verder beperkt wordt. Een tweede nis in deze doorgang geeft toegang tot de achterdeur van nr. 21. Deze ligt nog meer uit zicht. Dit betekent een zeker inbraakrisico.
Het gebied is met muren afgescheiden van omliggende gebied.
Het hek in de poort staat overdag en 's avonds open.

- Aan overzijde van de straat bevindt zich op ongeveer dezelfde hoogte (naast nr. 12) eveneens een poort met toegang tot een binnenterrein. Ook deze poort is overdag en 's avonds erg donker. Ook hier is een hek geplaatst, maar ook dit staat overdag en 's avonds open. In een nis – uit zicht vanaf de straat – bevindt zich een noodtrap. Achteraan de doorgang is een tweede noodtrap en een half gesloten, overdekt bouwwerkje waar je ongezien kan verblijven.
- Naast nr. 15 geeft een doorsteek toegang tot bergingen. Deze doorgang is afgesloten met een hek.
- Het gedeelte ten noorden van de Tuinbouwstraat oogt als een restgebied, waar weinig zicht op is.
- Aan het eind van de Tuinbouwdwarsstraat, tussen het voormalige Auto-reparatiebedrijf en de achtertuinten van de Kalverstraat, bevindt zich een doorgang die toegang geeft tot bergingen en deuren naar achtertuinten. Het pad is aan beide zijden afgeschermd door schuttingen. Door de plaatsing van een bergingenblok in een nis, is op een deel van het pad geen zicht. Hier gaat men een paar keer een hoek om zonder te weten wat zich daarachter bevindt. De rest van de doorgang is recht en overzichtelijk.
Zicht op het pad vanuit woningen is er nauwelijks.
Het pad is aan de straatzijde afsluitbaar met een hek. Dit stond op verschillende dagen overdag en 's avonds open.

Reactie uit de buurt:

Onder andere in de Tuinbouwdwarsstraat, maar ook in omliggende straten worden van tijd tot tijd autoruiten ingeslagen. Men vermoedt dat het gaat om verwervingscriminaliteit door drugsgebruikers.

3.7 Akkerstraat

- Nr. 2 heeft een open toegankelijke voortuin met rommelige hoge begroeiing. Dit is een mogelijke verstopplek.
- In deze straat bevinden zich twee toegangen tot het binnenterrein Parallelweg-Akkerstraat-Koolstraat. De toegang ter hoogte van nr. 33-45 is sinds enige tijd met twee hekken afgesloten. Het eerste hek stond bij bezoek open, het tweede was afgesloten.
- Enkele percelen verder volgt de tweede toegang tot het binnenterrein. Deze is open en verlicht. Op de doorsteek zelf is weinig zicht, alleen als men er recht inkijkt. Vanaf het begin is het eind te zien.
- Vlak bij de hoek met de Koolstraat is een lange 's avonds erg donkere inrit waar enkele auto's geparkeerd staan. Aan de inrit grenzen achtertuinten van woningen aan de Koolstraat.
- Dicht bij de Noorderbuitensingel bevindt zich de Noorderkerk. Het hek naar het naastgelegen terrein is soms open, soms gesloten. Het hek naar het achterterrein is echter steeds afgesloten.

Reactie uit de buurt:

Via de inrit (derde bullet) en de aangrenzende achtertuinten is verschillende keren ingebroken via de achterzijde van de huizen aan de Koolstraat.

3.8 Koolstraat

De huizen in de Koolstraat staan direct aan de stoep. Afwisselend links en rechts wordt geparkeerd. Er staan veel fietsen geparkeerd.

- Gordijnen en jaloezieën van veel ramen van begane grond woningen zijn gesloten. Daardoor is de sociale controle beperkt.

3.9 Binnenterrein Kalverstraat-Moesstraat-Tuinbouwstraat

Tegenover het voormalige Autoreparatiebedrijf ligt een open veld, dat in feite het binnenterrein van de Kalverstraat-Moesstraat-Tuinbouwstraat vormt. Op het veld staan enkele speeltoestellen. Het terrein is ingericht als ecologisch gebied.

- Het terrein is aan drie zijden omzoomd door stenen muurtjes (schuurtjes) en houten schuttingen. Hierin bevinden zich overal toegangsdeuren naar achtertuinen. Voor wie wil zijn deze door hun beperkte hoogte overklimbaar.
- Het terrein is 's avonds donker, alleen aan de zijde van de Kalverstraat is verlichting aangebracht bij de toegangsdeuren naar de achtertuinen.
- Op enkele plaatsen (zijde Moesstraat) onttrekken bosjes het zicht. Tussen de begroeiing staat aan de linkerzijde een bankje; hier kun je uit zicht verblijven.
- In de hoek waar de achtertuinen van de woningen aan Kalverstraat en Moesstraat samenkomen, loopt een pad dieper door en gaat de hoek om. Het eindigt in een driehoekige nis. Vanuit de omliggende woningen is nauwelijks zicht mogelijk op het pad. De hoek die in het pad zit ontleemt ook de passant het zicht op het vervolg van het pad (en de nis).

Achterzijde Tuinbouwstraat

Achterzijde Kalverstraat

Reactie uit de buurt:

De buurt meldt dat op dit terrein veel onwenselijks gebeurt. Genoemd worden: slapen door daklozen, bedrijven van seks, handel in en gebruik van drugs, rondhangen en drankgebruik, hengelen van fietsen uit de achtertuinen, diefstal van fietsen via onafgesloten achterdeuren, overklimmen van de schuttingen en muurtjes en het plegen van diefstal uit tuinen en inbraak in woningen.

Het hangen, drinken en blowen wordt ten dele aan de lokale jeugd toegeschreven, ten dele aan onbekenden van elders.

Het doorlopende pad wordt als onveilig ervaren.

3.10 Binnenterrein Parallelweg-Akkerstraat-Koolstraat

Het binnenterrein (het 'Teletubbieveldje') is een speelveld voor kinderen. Overall rondom staan muren met deuren naar achtertuinen.

- Zicht op terrein is alleen mogelijk vanaf de achterzijden van de bovenverdiepingen van de omliggende woningen. Maar ook dan, vanwege de schuurtjes in de achtertuinen, alleen op het overliggende gedeelte van het binnenterrein. Het hele binnenterrein is 's avonds erg donker. Op de plek waar bosjes staan is niet te zien wat zich daar afspeelt.
- Bij de open ingang aan de Akkerstraat bevindt zich op het binnenterrein een travohuis en een bergingenblok. Beide laten een smalle sleuf vrij tot de schuttingen van de achtertuinen. Achter het travohuis zijn overdadig afrasteringen, broekscheurders en prikkeldraad aangebracht.
- Ter hoogte van de afgesloten doorgang binnenterrein-Akkerstraat bevindt zich een bergingenblokje, waar omheen gelopen kan worden en waar men zich daardoor uit zicht bevindt. Voor passanten is niet te zien wat/wie zich om de hoek bevindt. De achtertuin van de woning aan de Akkerstraat ligt geheel uit zicht en in het donker, en is daardoor erg kwetsbaar voor ongewenste activiteiten en inbraak.
- Vanaf het binnenterrein gezien is de doorgang naar de Parallelweg ter hoogte van nr. 25 recht en goed te overzien, hoewel hier weinig zicht op is omdat het langs blinde wanden loopt. De doorgang ter hoogte van nr. 40 heeft een hoek en roept ook vanaf het binnenterrein een onplezierig gevoel op omdat er nauwelijks zicht op is en men niet kan zien wat/wie zich voorbij de hoek bevindt. Deze doorgang is 's avonds erg donker.

Doorgang naast nr. 40

Zichtbeperking door bergingen

Reactie uit de buurt:

Op het binnenterrein hangen regelmatig blowende jongeren rond. Ook vinden er seksuele handelingen plaats,

De schuttingen van de achtertuinen aan zowel Parallelweg als Akkerstraat worden regelmatig overklommen, fietsen worden uit de achtertuinen gehaald en er vinden woninginbraken plaats.

Achter het travohuis wordt gedeald en ter plaatse wordt over de schutting geklommen en is meer dan eens ingebroken. Op een andere schutting zijn ook tevergeefs broekscheurders geplaatst. De getroffen maatregelen zijn niet afdoende.

Dat geldt ook voor het afsluiten van de vierde doorgang; dealen, blowen, seks, rondhangen gaat gewoon door. De tekst op de deur van een van de bergingen spreekt voor zich.

Reactie politie:

Het is bij de politie bekend dat op dit binnenterrein werd geblowd. Specifieke actie heeft geleid tot aanhouding van enkele verdachten, waarna de problemen zijn afgenomen.

Ook is bekend dat dit gebied last heeft gehad van inbraken. Volgens de politie gaat het om een inbraakgolf die ook weer weggetrokken is. Incidenten die zich nu voordoen worden gezien als buitengewoon vervelend, maar vanuit het algemene criminaliteitsbeeld van Groningen als 'normaal patroon'.

3.11 Grachtstraat-Noorderbuitensingel

Grachtstraat

De Grachtstraat heeft aan een zijde woningen, aan de andere zijde een gracht die de buurt van het Noorderplantsoen scheidt.

- Tussen de woningen bevinden zich op twee plaatsen smalle doorgangen naar achtertuinen. Eén is afgesloten met een deur, de andere niet. Deze vormt 's avonds een donkere sleuf waar geen zicht op is.

Reactie uit de buurt:

's Avonds ervaart men het uitzicht op het donkere plantsoen soms als onplezierig. Men hoort dan geluiden uit het plantsoen (gillen, schreeuwen), zonder te kunnen zien wat zich daar afspeelt.

In de niet afgesloten doorgang heeft men last van zwervers.

Noorderbuitensingel:

- Twee panden aan dit stuk van de singel hebben een diep liggende entree. Daardoor ontstaat 's avonds een donkere nis.
- Langs beide zijden van het lichtgekleurde bouwblok loopt een doorgang naar het achterterrein. De doorgangen zijn met een hek afgesloten, maar dit ligt zo'n tien meter naar achteren zodat 's avonds donkere sleuven ontstaan.

3.12 Noorderplantsoen

Het plantsoen heeft een glooiende open parkaanleg in Engelse landschapsstijl. Er loopt een verlicht fietspad doorheen (Kuissingel-Leliesingel). Dit wordt overdag veel gebruikt. De Moesstraat doorkruist het plantsoen en ook deze doorsteek wordt veel door vooral fietsers gebruikt. Het is een zeer ruime, overzichtelijke doorsteek.

In het plantsoen treft men overdag onder andere joggers en hondenuitlaters aan. In warmere tijden heeft het tevens een recreatieve functie, waarbij vooral het deel bij de vijver in trek is (zuidelijk deel, buiten onderzoeksgebied). In het plantsoen staat het restaurant 'Jantje zag eens pruimen hangen' (overdag en 's avonds open) en een muziekkoepeel.

Reactie uit de buurt:

Het park wordt 's avonds door veel buurtgenoten als onplezierig en onveilig ervaren (de 'Berg', de muziekkoepeel). Er wordt gedeald (er rijden brommercouriers rond), gebruikt, gedronken, er vinden seksuele handelingen plaats en er hangen groepjes jongeren rond die als bedreigend worden ervaren. Enige jaren geleden is er door gemeente en politie actie ondernomen om het plantsoen van zijn ongewenste gebruikers te ontlasten. De buurt laat weten dat junks nog steeds in het plantsoen verblijven, maar dat de overlast die zij

veroorzaakt is afgenomen. Toch mijden veel buurtbewoners het plantsoen in het donker.

Buurtbewoners ervaren het stuk Moesstraat dat door het plantsoen loopt in de avonduren en in donker als onplezierig.

Reactie politie:

Overlastproblematiek in het plantsoen is naar de mening van de politie flink afgenomen en nu beheersbaar. Overlastproblemen doen zich vooral in de zomermaanden voor. Hangjongeren bevinden zich in het zuidelijk gedeelte van het plantsoen, ten zuiden van de Kerklaan, buiten het onderzoeksgebied.

Door de buurt genoemde overvallen betreffen vanuit het gezichtspunt van de politie losse incidenten zoals die zich overal kunnen voordoen.

4 Registratiecijfers

Politiecijfers

Bij de politie zijn cijfers van 2008 t/m 2010 opgevraagd. De cijfers van het onderzoeksgebied zijn gelegd naast die van de Oranjebuurt als geheel. De belangrijkste informatie die we hieruit kunnen halen is een vergelijking van de ontwikkelingen in het onderzoeksgebied met die in de Oranjebuurt als geheel.

Volgens de aangiftecijfers van de politie waren in 2008 de drie belangrijkste problemen in de **Oranjebuurt** als geheel:

- 1 diefstal fiets
- 2 diefstal/inbraak woning
- 3 diefstal af/uit auto

In 2010 zag dat beeld er als volgt uit:

- 1 diefstal fiets
- 2 diefstal af/uit auto
- 3 diefstal/inbraak woning

In de Oranjebuurt als geheel is in het totaal aantal aangiften in de periode 2008-2010 weinig veranderd. Er is sprake van een minimale afname. De ontwikkelingen variëren wel per onderwerp:

- Het aantal aangiften van fietsendiefstal is in deze periode ongeveer gelijk gebleven.
- Diefstal/inbraak uit woning is fors afgenomen (47% afname).
- Diefstal af/uit auto is in de periode 2008-2010 toegenomen (bijna 50% toename; ten opzichte van 2007 is echter sprake van een duidelijke afname).

Uit de cijfers blijkt verder dat het aantal meldingen van overlast in de periode 2008-2010 flink is afgenomen (afname 68%).

In het **onderzoeksgebied** waren volgens de aangiftecijfers van de politie in 2008 de drie belangrijkste problemen:

- 1 diefstal fiets
- 2 diefstal/inbraak woning
- 3 diefstal af/uit auto en Vernieling auto (gedeelde derde plaats)

In 2010 was ook in het onderzoeksgebied sprake van een verschuiving:

- 1 diefstal fiets
- 2 diefstal af/uit auto
- 3 diefstal/inbraak woning

Het totaal aantal aangiften is in het onderzoeksgebied in de periode 2008-2010 met ruim 10% gedaald. Het onderzoeksgebied laat dus een gunstig beeld zien ten opzichte van de Oranjebuurt als geheel.

Ook in het onderzoeksgebied variëren de ontwikkelingen per onderwerp:

- Fietsendiefstal is ongeveer op gelijk niveau gebleven.
- Het aantal aangiften van woninginbraak is in deze periode bijna gehalveerd (45% afname).

- Tussen 2008 en 2010 is een flinke stijging te zien in het aantal aangiften van diefstal af/uit auto (50% toename). Ook als 2007 als referentie wordt genomen is sprake van een toename van dit delict.
- Het aantal aangiften van vernielingen aan auto's is fors teruggelopen (50% afname).

Het aantal meldingen van overlast is in het onderzoeksgebied in de periode 2008-2010 enorm teruggelopen (ongeveer 80% afname). Dit is een grotere afname dan in de Oranjebuurt als geheel.

Het aantal aangiften per straat is zo gering dat op dat niveau weinig specifiek kan worden gezegd. De cijfers zouden bovendien gerelateerd moeten worden aan het aantal woningen per straat om vergelijkingen te kunnen trekken. Uit de cijfers komen in elk geval geen bijzondere risicogebieden naar voren.

Referentiegegevens van de gemeente

De meest recente statistische gegevens van de gemeente zijn neergelegd in het Statistisch Jaarboek 2009. Daarin zijn de onderzoekscijfers van 2008 verwerkt. De Oranjebuurt is daarin niet apart beschreven, alleen als onderdeel van de combinatie Oranjewijk/Schilderswijk. Uit deze gegevens blijkt dat fietsendiefstal en woninginbraak in deze wijkcombinatie in 2008 relatief veel voorkwamen. Onveiligheidsgevoelens lagen op gemiddeld niveau en wat betreft overlast en geweldsdelicten scoorde de wijkcombinatie bovengemiddeld gunstig:

- In 2008 was in de combinatie Oranjewijk/Schilderswijk sprake van een relatief hoog aangiftecijfer voor 'diefstal fiets' en 'diefstal uit woning'. Wat betreft 'diefstal uit woning' lag het cijfer in dat jaar op vergelijkbaar niveau als in het Centrum.
- Het percentage bewoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt lag in 2008 in de Oranjewijk/Schilderswijk op gemiddeld Gronings niveau.
- Het aantal mensen dat in 2008 aangaf dat drugsoverlast of jongerenoverlast veel voorkomt, lag in 2008 in de Oranjewijk/Schilderswijk ruim onder het gemiddelde van de Groningse wijken.
- In de Oranjewijk/Schilderswijk waren in 2008 relatief weinig slachtoffers van geweld.

Meldingen Meldpunt Overlast en Zorg

Bij het meldpunt zijn in de periode 2008-2010 nauwelijks meldingen bekend die betrekking hebben op overlast in de openbare ruimte in het onderzoeksgebied. In de registratie is in die periode enkele meldingen te vinden van geluidsoverlast en vernielingen (1x) door nachtelijke passanten. Eén maal werd bij het meldpunt melding gedaan van drugsoverlast.

5 Inventarisatie van zorgen en risico's die niet primair het fysieke domein betreffen

Vanuit de buurt, maar ook vanuit de betrokken professionele organisaties, zijn ook risicopunten naar voren gebracht die niet direct gekoppeld zijn aan de ruimtelijke situatie, maar verband houden met de aard van de voorziening en de cliënten van Vast & Verder.

Eerst echter de belangrijkste positieve punten die de werkwijze van het Leger des Heils (en de politie) kenmerken:

- Als positief punt kan worden genoemd dat er duidelijke afspraken bestaan tussen de politie en het Leger des Heils ten aanzien van Vast & Verder. De samenwerking wordt door beide partijen als zeer goed omschreven. De politie komt gevraagd en ongevraagd in de huidige voorziening aan het Damsterdiep. Bij negatieve uitplaatsing schat het Leger des Heils de situatie in en roept tijds ondersteuning van de politie in als zij dat wenselijk acht. Bij uitplaatsing wordt zo veel mogelijk gezorgd voor 'warme overdracht', dat lukt echter niet altijd. Vooral als uitgeplaatste cliënten een doorverwijzing weigeren bestaat er een risico op problemen (vervelend rondhangen). Het plegen van geweld is altijd een reden voor negatieve uitplaatsing. In dergelijke gevallen wordt een melding bij de politie gedaan.

Deze samenwerkingsvorm wordt 'overgeplaatst' naar de Moesstraat.

- Op het terrein van Moesstraat 8 wordt, net als op het Damsterdiep een plek aangewezen waar cliënten (na toestemming) mogen blowen (alleen softdrugs). Elders mag dit niet. Harddrugs en alcohol zijn verboden.
- Het Leger des Heils werkt met cameratoezicht (entree, buitenterrein).
- Het Leger des Heils geeft aan actie te ondernemen richting cliënten als deze overlast veroorzaken in de buurt. Het is wel zaak dat het Leger des Heils dit zelf kan waarnemen (vanuit het pand) of er van op de hoogte wordt gebracht. Normaliter hanteert het Leger des Heils een straal van 200 meter rondom het pand als richtlijn (omdat dit over het algemeen binnen het zicht van de voorziening valt). Mochten cliënten verderop in de buurt overlast veroorzaken, dan zal het Leger des Heils (indien hiervan op de hoogte) niet nalaten actie te ondernemen.
- Cliënten gaan vaak individueel of hooguit in groepjes van drie op pad. In de eerste periode worden ze daarbij begeleid.

Door de buurt (bewoners en vertegenwoordigers van voorzieningen) zijn de volgende risico's naar voren gebracht:

- Men acht het beoogde aantal van dertig cliënten veel te veel voor een betrekkelijk klein pand (met kleine kamers en relatief kleine gemeenschappelijke ruimtes). Doordat de cliënten dicht op elkaar zitten vreest men voor conflicten en ongecontroleerd gedrag. Dat zal zich niet alleen in de voorziening en op het achterterrein voordoen, maar zich op straat voortzetten. Men acht de verhouding cliënten–begeleiders ontoereikend om escalaties te voorkomen en/of in de hand te houden. Men is van mening dat het Leger des Heils met de keuze voor dertig cliënten voorbij gaat aan 'wat iedereen weet', namelijk dat dit type groepen klein gehouden moet worden. Men voelt zich om die reden ook proefkonijn.

- Er bestaat onzekerheid, ook wantrouwen jegens de werkwijze en de begeleiding van het Leger des Heils. De begeleiding zou te kort schieten (kwalitatief en qua capaciteit). Dit roept onrust en onveiligheidsgevoelens op. Het Leger des Heils geeft onvoldoende aan hoe men zal omgaan met overlast en problemen.
- Men meent te weten dat in Vast & Verder veel met ongeschoolde invalkrachten wordt gewerkt; daar maakt men zich zorgen over.
- Vanwege de psychiatrische achtergrond van de cliënten vreest men impulsief gedrag in de openbare ruimte dat zich op onverwachte momenten tegen buurtbewoners kan richten.
- Men vreest voor groepsdynamiek onder de cliënten die tot oncontroleerbaar gedrag zal leiden dat niet beheersbaar is.
- De onbekendheid van de problematiek van de cliënten maakt de buurt onzeker. Men is bang voor de veiligheid van kinderen en vrouwen.
- Men is van mening dat het eind van de opvangcapaciteit van de buurt is bereikt, gezien het aantal bijzondere voorzieningen en kwetsbare groepen dat zich nu al in de buurt bevindt. Genoemd worden: Orka, Moestuin en Kentalis, voorziening voor dove jongvolwassenen (alle in de Moesstraat), Stichting Huis (Noorderbuitensingel), komende vestiging van Lentis (hoek Moesstraat/Concordiastraat, ten noorden van het spoor) en een woonvoorziening voor vrouwen.
- Men vreest voor intimidatie en manipulatie van de mensen met een verstandelijke beperking die in de Moesstraat wonen (en Moestraat-Concordiastraat). De cliënten in deze voorzieningen zijn goed van vertrouwen en worden gemakkelijk misbruikt. Zij zijn bovendien erg gevoelig voor (nieuwe) prikkels. Ouders van de bewoners van Orka en Moestuin maken zich zorgen omdat niemand zich verantwoordelijk stelt voor de veiligheid van hun kinderen. De 'kinderen' lopen langs Vast & Verder als ze richting centrum gaan. De bezorgde ouders voelen zich niet gehoord. Ouders geven aan het niet te zullen accepteren als zich incidenten voor doen waarvan hun kinderen de dupe zijn en waarbij een cliënt van Vast & Verder betrokken is. Zij verwachten dat beide groepen elkaar zullen opzoeken (om uiteenlopende redenen).
- Medewerkers van Kentalis verwachten dat er wederzijdse beïnvloeding zal zijn tussen hun cliënten en die van Vast & Verder. Ook zij vrezen dat hun cliënten gebruikt gaan worden.
- Ouders (Orka en Moestuin) geven aan dat de vestiging van Vast & Verder zou moeten worden getoetst aan de gemeentelijke Nota 'Kwetsbare groepen'.
- Men vreest voor aanzuigende werking van Vast & Verder op de dealers die zich ook nu al in het Plantsoen ophouden.
- Men veronderstelt dat de politie te weinig capaciteit heeft om regelmatig in de buurt aanwezig te zijn. Toezichthouders zijn er verder niet in de buurt.
- Omdat de buurt een scharnierfunctie vervult tussen binnenstad en buitenwijken staat er al genoeg druk op het gebied. Onder andere veroorzaakt door overlastgevend uitgaanspubliek.
- Men voorziet grote conflicten in de buurt als Vast & Verder toch in de Moesstraat gevestigd wordt, omdat er geen draagvlak in de buurt is voor de voorziening.
- Men maakt zich zorgen om het welzijn van de cliënten van Vast & Verder vanwege de grote weerstand in de buurt.
- Er bestaan zorgen over de waardedaling van de koophuizen.

Risico's die door de professionele partijen naar voren zijn gebracht:

- Bij Lefier bestaat twijfel over het aantal van dertig cliënten.
- Er bestaan bij Lefier twijfels over de mogelijkheid om ook oudere cliënten (boven de 27 jaar) in Vast & Verder op te nemen.
- Er bestaat op dit moment nog onvoldoende helderheid over de aanpak van het Leger des Heils wanneer zich overlast of problemen in de buurt voor doen.
- Er bestaat twijfel over de geschiktheid van het pand; vanwege de relatief kleine kamers zouden de cliënten te dicht op elkaar kunnen zitten (zoeken de huiskamer op waardoor ze veel contact hebben).
- De huisregels van het Leger des Heils die nu voor het Damsterdiep gelden moeten bij een verhuizing naar de Moesstraat goed tegen het licht gehouden worden. Bij een negatieve uitplaatsing hoort altijd een terreinverbod. Dit is op de Moesstraat niet (op dezelfde wijze) te realiseren, omdat er geen eigen terrein rond het pand is.

De verantwoordelijke partijen zijn unaniem in hun reactie op de zorgen die door de buurt worden geuit. Zij hebben daar begrip voor en geven aan zich in te willen spannen om samen tot een werkbare en beheersbare situatie te komen. Daarvoor moeten, naast het treffen van fysieke maatregelen, onzekerheden worden opgehelderd en heldere afspraken worden gemaakt over het beheer van Vast & Verder door het Leger des Heils.

Reactie politie

De gebruikelijke politieursveillance zal plaatsvinden en wordt vooreerst niet uitgebreid. Input uit het te houden omgevingsoverleg en tussentijdse contacten met het Leger des Heils kunnen zorgen voor verhoogde aandacht c.q. acties in de buurt door politie en toezichthouders.

De politie onderhoudt regelmatig contact met Vast & Verder en zal zorg dragen voor korte lijnen tussen de buurtagent / het wijkbureau en de medewerkers van Vast & Verder.

De politie houdt de administratie van verblijfs- en toegangsverboden bij.

De politie wil nader in overleg met het Leger des Heils voor goede afstemming van verantwoordelijkheden over het optreden tegen eventuele overlast door cliënten in de omgeving van Vast & Verder. Dat betreft onder andere de vraag in hoeverre het Leger des Heils actie zal ondernemen richting cliënten wanneer deze overlast veroorzaken in de buurt.

Reactie Leger des Heils:

Het Leger des Heils geeft aan dat het pand aan de Moesstraat geschikt is voor bewoning van dertig personen. Derhalve acht het Leger een aantal punten ook van toepassing bij reguliere bewoning en kan niet worden gesteld dat dit in directe relatie staat tot de doelgroep van Vast & Verder. Het Leger des Heils verwacht geen ongewenste confrontaties tussen cliënten van Vast & Verder en bewoners van Orka en Moestuin.

Het Leger des Heils acht zich in staat om kwetsbare en ingewikkelde doelgroepen op een goede manier (volgens geldende kwaliteitsstandaarden) op te vangen en te begeleiden. Gezien de ministeriële erkenning van het Leger des Heils als professionele zorginstelling en de HKZ-certificatie op vijf verschillende zorgsectoren, acht het Leger des Heils dit geen punt van discussie. De werkwijze is gericht op de vragen van individuele cliënten. Deze cliënten worden door een extern en onafhankelijk orgaan geïndiceerd voor

de hulp die zij nodig hebben. Dit betekent dat per cliënt een aantal uren zorg bepaald wordt, die het Leger des Heils verplicht is te bieden. De begeleiding is dus afgestemd op wat nodig is.

Er zijn vanuit wetgeving ook strenge normen inzake huisvesting van deze doelgroepen. Het pand aan de Moesstraat voldoet daaraan. Het Leger des Heils geeft aan de ruimten geschikt te vinden voor bewoning door deze doelgroep. Wel kan de organisatie zich voorstellen dat bij een permanente bewoning door cliënten van meerdere jaren achtereenvolgende situaties minder wenselijk kan zijn.

Het Leger des Heils geeft aan dat bewoning van het pand door cliënten uit de doelgroep uit een ruimere leeftijdscategorie voordelen biedt. De ervaring in Emmen, Zwolle en Noord-Friesland leert dat met een mix van jongvolwassenen en ouderen de stabiliteit in de voorziening optimaliseert. Deze ervaring pleit voor een nadere afstemming met de verhuurder om de leeftijdsgrens van 27 jaar te verhogen.

Gelet op de toegekende capaciteit vanuit het zorgkantoor voor de voorziening voor 2011 en verder bedraagt de bezetting 26 plaatsen.

Het Leger des Heils geeft aan dat alle cliënten binnen Vast & Verder een dagbesteding hebben. Als bij aanvang van de zorg blijkt, dat cliënten niet zelf over een dagbesteding beschikken, worden zij ingezet in de dagbesteding in en om het pand. Zo hebben zij een dagstructuur en leren zij vaardigheden die nodig zijn om zelfstandig te wonen. De mentor zoekt samen met de cliënt naar mogelijkheden om zo snel mogelijk een dagbesteding elders te vinden. Dit in de vorm van school of een baan.

Het Leger des Heils gaat graag in gesprek met (een afvaardiging van) de directe burens over hoe men op een goede manier met elkaar kan samenleven, zonder dat er overlast over en weer is. Het Leger des Heils geeft aan dat dit op andere plaatsen in Noord-Nederland goed werkt. Er is vrijwel nooit overlast voor directe burens en indien nodig weten de burens goed waar ze terecht kunnen. Elke klacht of suggestie wordt direct serieus opgepakt. Dit is ook de situatie die het Leger des Heils in de Moesstraat voor ogen heeft.

Huisregels die direct te maken hebben met de locatie, worden per locatie aangepast. Dat geldt ook voor de Moesstraat.

6 Samenvatting risicoanalyse

6.1 Ruimtelijke en sociaal-ruimtelijke aspecten

In dit hoofdstuk vatten we de bevindingen samen. We noemen eerst de sterke kanten van de buurt. Dan besteden we aandacht aan de risicoplekken in de directe omgeving van Moesstraat 8. Vervolgens komen de risicoplekken aan de orde die op grotere afstand liggen. Tot slot vatten we samen wat door de buurt aan niet ruimtelijke risico's naar voren is gebracht.

6.1.1 Sterke kanten van de buurt

Als sterke kanten van de buurt kunnen de volgende punten worden aange-merkt:

- De relatieve drukte in de Moesstraat is gunstig voor de mogelijkheid van informele sociale controle (juist door aanwezigheid langzaam verkeer).
- Voetgangers hebben een alternatief aan de overzijde van de straat als zij niet direct langs de entree van het pand willen lopen.
- Op de entree van het pand Moesstraat 8 is zicht vanuit overliggende panden.
- Omdat door de Moesstraat veel doorgaand verkeer gaat kunnen de cliënten van Vast & Verder vrij gemakkelijk in een zekere anonimiteit op gaan.
- In de omliggende straten is dat minder het geval; als cliënten zich hier zouden misdragen, is snel duidelijk dat het geen vaste bewoners zijn en kan snel melding worden gemaakt (informele sociale controle).
- Veel doorgangen tussen de bebouwing zijn voorzien van afsluitbare hekken.
- De diversiteit in de buurtsamenstelling en de functiemenging in de Moesstraat vormen gunstige componenten voor integratie van de voorziening in de buurt.
- De binnenterreinen vormen aantrekkelijke gebieden voor kinderen om veilig te spelen; zij hebben hun eigen 'natuurlijk' plek.
- Op het speelterreintje hoek Tuinbouwstraat-Kalverstraat is vanuit veel woningen zicht mogelijk.
- De buurt ziet er schoon uit: nauwelijks zwerfvuil en ontbreken van graffiti.
- De sociale cohesie in de buurt is goed: buurtbewoners voelen zich betrokken en zetten zich in voor een prettige leefbare buurt.
- De ligging van Moesstraat 8 aan de rand van de buurt is op zich gunstig omdat veel cliënten richting centrum trekken en dus snel de buurt uit zijn.
- Op de route van Moesstraat 8 naar de coffeeshop aan de Noorderstationsstraat via Tuinbouwstraat of Noorderbuitensigel zijn geen bijzondere plekken aan te wijzen die aanleidingen vormen voor overlast of onveiligheid.

6.1.2 Risicoplekken in nabijheid Moesstraat 8

In het onderzoeksgebied zijn vanuit het oogpunt van sociale veiligheid ook plekken aan te merken als risicoplek. We maken een onderscheid tussen het gebied in de directe nabijheid van Moesstraat 8 en de straten en plekken die verder weg liggen.

- *In de Moesstraat*

De relatieve onoverzichtelijkheid van het voetpad langs de even zijde van de Moesstraat met de verschillende donkere doorsteken, poorten, nissen en terugliggende entrees, waarop slechts beperkt zicht is, vormt een risico voor rondhangen en ongewenst gedrag. Deze plekken bevinden zich in de nabijheid van de beoogde voorziening en er bestaat om die reden een realistische kans dat zij door de cliënten van Vast & Verder worden opgezocht. Deze plekken kunnen ook als ontmoetingspunt met bekenden worden opgezocht. Omdat de cliëntèle van Vast & Verder voortdurend wisselt zijn betrokkenen voor de buurt slecht herkenbaar en kunnen niet van eventuele andere (ongewenste) personen worden onderscheiden. Dat kan onrust en onzekerheid oproepen.

De hoek Moesstraat-Parallelweg is door het hoge groen en omdat er weinig zicht op is vanuit woningen een risicoplek voor ongewenst gedrag. Het is bij buurtbewoners en de politie bekend dat hier ook feitelijk incidenten plaatsvinden. De relatie met de drugshandel in de tunnel ligt voor de hand.

- *Rond het pand Moesstraat 8*

- Bij de *entree* van het pand en de toegang tot het achterterrein springt de gevel flink terug. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om droog, maar toch buiten en op eigen terrein te staan. De politie surveilleert in principe op de openbare weg en dus niet op dit punt. Deze buitenruimte biedt mogelijkheden tot ontmoeting (met derden) en rondhangen. In geval van uitzetting, verhaal halen of conflicten tussen cliënten en derden vormt dit een risicolocatie voor tumult. Hoewel vanuit binnen royaal zicht op het entreegebied mogelijk is door de glazen gevelwand, is voortdurend toezicht door personeel van Vast & Verder niet mogelijk. In geval van escalaties volstaat een camera niet.

Voetgangers die vanaf het Plantsoen komen hebben op deze plek geen zicht en kunnen ineens geconfronteerd worden met mensen die zich hier ophouden. Dat kan een onveilig gevoel oproepen. Er bestaat echter altijd de mogelijkheid om de overzijde van de straat te kiezen.

- Indien het achterterrein gebruikt wordt om fietsen te stallen zullen de cliënten te allen tijde de mogelijkheid hebben het *hek* dat hiertoe toegang geeft te openen. Daarmee kunnen ze ook onbevoegden toegang geven. Sleutels kunnen worden gekopieerd en aan derden gegeven. Het is onmogelijk dit hek 24 uur per dag (met camera's) te bewaken.

- De huidige *afscheidingsen* tussen achterterrein en achtertuinten van de Grachtstraat zijn ontoereikend om ongewenst overklimmen te voorkomen.

- De *brandtrappen* tussen Moesstraat 8 en Moesstraat 6 bieden gelegenheid tot overlast (hangen, blowen, lawaai). De korte afstand tussen brandtrap en balkon van de burens vormt een risico voor overspringen en ongewenst burensbezoek.

- Dat de doorgang vanaf de straat naar het achterterrein ter hoogte van de rooilijn is afgesloten met een hek vormt een positief punt.

- Mogelijk *zicht* vanuit het pand op omliggende panden en achtertuinten is niet te vermijden. Dat geldt echter ook omgekeerd en ook vanuit het hoge appartementsgebouw. Dit is inherent aan de compacte bebouwing in de buurt.

- *Geluidsoverlast* vanuit het achterterrein naar de omliggende woningen is zeker mogelijk. Met fysieke maatregelen is dit niet te voorkomen.

6.1.3 Risicoplekken elders in de buurt

In het ruimere onderzoeksgebied zijn door buurtbewoners plekken aange-
wezen waar zich op dit moment overlast- en onveiligheidsproblemen voor-
doen. Ook zijn er bij het schouwen plekken gesignaleerd waar veiligheidsri-
sico's kunnen spelen, omdat zij niet aan de basiscriteria van sociale
veiligheid voldoen⁶.

- *In het hele onderzoeksgebied*
Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door veel poorten en doorste-
ken onder, tussen en achter de panden. Daarvan is een deel afgesloten,
maar dan vaak pas na 15 meter of meer, een deel is vrij toegankelijk. Al
deze doorsteken, die in veel gevallen niet of slecht verlicht zijn geven ge-
legenheid tot ongewenst gedrag. Zowel informele (bewoners) als formele
(toezichthouders, politie) sociale controle is moeilijk uitvoerbaar. Dit legt
een druk op de sociale veiligheid. Feitelijk (incidenten, slachtofferschap)
en gevoelsmatig (onveiligheidsgevoelens). Veel punten bevinden zich op
locaties waarvan niet verwacht wordt dat cliënten van Vast & Verder daar
speciaal heen zullen trekken.
- *De binnenterreinen Kalverstraat/Moesstraat/Tuinbouwstraat en Parallel-
weg/Akkerstraat/Koolstraat*
Gezien de verwachte looproutes van de cliënten van Vast & Verder, de
toegangspunten naar deze binnenterreinen en de beperkte buurtgebonden-
heid van de cliënten is het niet primair te verwachten dat zij zich hier
zullen ophouden of dat dit aantrekkelijke plekken voor hen zijn om voor
overlast of onveiligheid te zorgen.
Beide terreinen worden door de buurt als sociaal onveilig ervaren en er
doen zich min of meer regelmatig incidenten voor.
- *Het binnenterrein Moesstraat/Grachtstraat/Tuinbouwdwarsstraat/Tuin-
bouwstraat*
Omdat de toegang tot dit terrein zich bevindt in de Tuinbouwdwarsstraat
is niet te verwachten dat de cliënten van Vast & Verder dit binnenterrein
zullen opzoeken. Het terrein is slecht overzichtelijk door de verspringen-
de blokken, wat sociale controle bemoeilijkt. De surveilleerbaarheid voor
de politie is slecht. Via de muren en hekken rondom het terrein zijn ach-
tertuinen van omliggende bebouwing betrekkelijk eenvoudig te bereiken.
Het terrein is ontoegankelijk voor de brandweer. Mocht zich in de enige
toegangspoort een probleem voordoen dan zitten bewoners vast. Omdat
de herinrichting van het gebied nog niet is voltooid is het lastig een pre-
cize inschatting van de risico's te maken. Aandacht voor veiligheid bij
de uitwerking van de plannen is echter gewenst.
- *Het Plantsoen*
Dat dealers, die hun handel nu in het plantsoen drijven, rond Vast & Ver-
der zullen gaan rondhangen ligt niet voor de hand. Daarmee zetten ze
zichzelf te veel in de kijker. Omgekeerd bestaat wel de mogelijkheid dat
verslaafde cliënten van Vast & Verder in het plantsoen drugs zullen ver-
werven. Of dit tot toename van de handel in het plantsoen zal leiden valt

Noot 6 Er is te weinig licht, er is onvoldoende (toe)zicht, er is te makkelijk toegang voor onbevoegden, vluchtwegen zijn onvoldoende, er is onduidelijkheid over de functie, het ziet er onaantrekkelijk uit.

niet te voorspellen. Vanuit de verwachting dat de cliënten in hun vrije tijd bij voorkeur richting centrum zullen gaan (daar wellicht ook hun dagactiviteiten hebben en hun dealers opzoeken) is het niet voor de hand liggend dat zij zich nu en masse op het plantsoen zullen richten. Het is echter niet uit te sluiten.

- *Coffeeshop aan de Noorderstationsstraat*
Ook bezoek aan de lokale coffeeshop is niet uit te sluiten. Een deel van de verslaafde cliënten zal hiervan waarschijnlijk gebruik maken. Omdat zij hier legaal drugs kunnen verwerven (en daarmee hun verblijf in Vast & Verder niet onder druk zetten) is de kans hierop zeker aanwezig. Dat zou tot een toename van de overlast rond de coffeeshop kunnen leiden. De Noorderstationsstraat valt echter buiten het onderzoeksgebied.

6.2 De cijfers

Het totaal aantal aangiften van delicten is in de periode 2008-2010 afgenomen. De afname is in het onderzoeksgebied groter dan in de Oranjebuurt als geheel.

- Woninginbraak is met ongeveer 50% afgenomen.
- Fietsendiefstal is tot een minimum gereduceerd.
- Er zijn minder vernielingen aan autos' aangebracht. De afname is in het onderzoeksgebied relatief groot.
- Er is een toename te zien van het delict diefstal af/uit auto.

Het aantal meldingen van overlast is in het onderzoeksgebied sterker afgenomen dan in de Oranjewijk als geheel.

6.3 De voorziening zelf

Positieve punten:

- Belangrijkste positieve punt betreft de goed samenwerking tussen Leger des Heils en politie. Deze samenwerking is in de loop der tijd uitgekristalliseerd in een werkwijze die door beide partijen als effectief wordt beoordeeld. In risicosituaties biedt de politie altijd ondersteuning.
- Het Leger des Heils onderneemt actie als cliënten in de wijk overlast veroorzaken. Voorwaarde is dat zij dit zelf kan waarnemen of daarover door anderen wordt geïnformeerd. In het op te zetten omgevingsoverleg kan afstemming met buurt en politie nader worden besproken.
- Voor het omgevingsbeheer zijn door het Leger des Heils richtlijnen opgesteld die aangeven wanneer en hoe medewerkers optreden in geval van overlastgevend gedrag van cliënten. Dit is vastgelegd in het document 'Omgevingsbeheer'.

Risico's:

- Het belangrijkste risico betreft volgens de buurt de veronderstelde verhouding tussen het (grote) aantal cliënten en de (beperkte) begeleidingscapaciteit van het Leger des Heils.
- Vanuit de buurt komen veel signalen dat men zich onzeker en onveilig voelt omdat onvoldoende duidelijk is hoe het Leger des Heils zal voorkomen dat zich problemen in de buurt voor zullen doen en hoe zij zullen optreden als dat wel het geval is.
- De buurt acht de achtergrond van de cliënten een risico voor de veiligheid in de buurt.

- De betrokkenen van de huidige voorzieningen voor kwetsbare groepen in de Moesstraat vrezen onwenselijke confrontaties tussen de eigen cliënten/bewoners/kinderen en de cliënten van Vast & Verder.
- De buurtbewoners zijn van mening dat er een te groot beroep wordt gedaan op de opvangcapaciteit van de buurt voor bijzondere en kwetsbare groepen, voorzien daarom dat de leefbaarheid onder druk zal komen te staan en stellen vast dat er geen draagvlak is voor de voorziening, zodat conflicten in het verschiet liggen.
- De buurt verwacht verergering van de drugsproblematiek.

7 Maatregelenplan

7.1 Uitgangspunten

Uitgaande van het reguliere en bekende gedrag van de cliënten van Vast & Verder is het maatregelenplan toegespitst op het gebied in de directe nabijheid van Moesstraat 8 en de ruimtelijke kenmerken van het pand zelf. Indien overlast zal optreden is te verwachten dat dit hooguit in de directe omgeving van het pand zal plaatsvinden.

De looproutes naar centrum en coffeeshop worden niet gekenmerkt door bijzondere risicopunten en vragen niet om bijzondere maatregelen.

Enkele plekken in het onderzoeksgebied, en dat betreft in elk geval de binnenterreinen, vragen om aandacht. Omdat we hier geen risico's verwachten die verband houden met Vast & Verder, worden hiervoor in deze VER geen maatregelen voorgesteld. Voor het oppakken van de problemen die zich hier voor doen verwijzen we naar het jaarlijkse buurtbeheeroverleg tussen gemeente en buurt en de jaarlijkse Borgschouw.

De verantwoordelijke partijen begrijpen de zorg van de buurt als Vast & Verder in de Moesstraat wordt gevestigd. Zij nemen de onrust die de plannen teweeg brengen serieus. De bevindingen uit de risicoanalyse achten zij niet van dien aard dat de vestiging van de voorziening tot onhanteerbare problemen zal leiden. Desondanks scharen zij zich wel achter het (preventief) treffen van enkele maatregelen die de lokale situatie kunnen verbeteren en risico's direct rond het pand kunnen voorkomen. Ook willen partijen zich inzetten voor een open samenwerking met de buurt zodat signalen die op onwenselijke ontwikkelingen wijzen zo snel en adequaat mogelijk kunnen worden opgepakt.

Maatregelen om veiligheidsrisico's te ondervangen kunnen in het algemeen op vier domeinen betrekking hebben. Het is aan te raden altijd een combinatie van maatregelen in te zetten, uit alle vier domeinen. Deze domeinen zijn⁷:

- Inrichting (fysiek)
- Beheer
- Organisatie
- Communicatie

In de workshop zijn door de professionele partijen op alle vier de terreinen maatregelen besproken. Over enkele maatregelen zijn reeds afspraken gemaakt of zij zijn in werking gezet. De uitwerking van andere maatregelen wordt nader onderzocht.

7.2 Maatregelen Beheer, Organisatie en Communicatie

Maatregelen op het vlak van Beheer, Organisatie en Communicatie die al zijn opgepakt of zeker moeten worden opgepakt:

Noot 7 Zie Bijlage 1 voor een toelichting.

- We adviseren het Leger des Heils om zo optimaal mogelijk openheid van beleid en werkwijze te bieden, zowel aan de buurt als aan de andere verantwoordelijke partners. Belangrijk punt hierin is de waarborg van rust en veiligheid voor omwonenden.
Het Leger des Heils geeft aan graag met omwonenden in overleg te treden om te bespreken hoe men als goede burens kan samenleven. In het document 'Omgevingsbeheer' beschrijft het Leger des Heils de richtlijnen ten behoeve van het omgevingsbeheer en de maatregelen ter voorkoming en bestrijding van overlast. Dit document is al in bezit van de werkgroepleden die deel uitmaakten van de overleggroep Moesstraat.
- In de directe omgeving van Vast & Verder treedt het Leger des Heils direct op indien zij ongewenst gedrag ziet of hoort, of hiervan door anderen op de hoogte wordt gesteld. De aangegeven grens van 200 meter wordt daarbij niet rigide gehanteerd. Hoe Leger des Heils en buurt hierin samenwerken, moet in het omgevingsoverleg nader worden uitgewerkt. Daarbij moet ook de afstemming van verantwoordelijkheden tussen Leger des Heils en politie vorm krijgen.
- Op de locatie Damsterdiep is een terreinverbod mogelijk. Dit kan worden ingezet ter voorkoming van overlast in de directe nabijheid van het pand. In de Moesstraat is een dergelijk terreinverbod niet mogelijk, omdat het pand direct aan de openbare weg staat. Met de politie moeten nadere afspraken worden gemaakt hoe een maatregel met vergelijkbare functionaliteit kan worden vormgegeven voor de locatie Moesstraat.
- In de huisregels van het Leger des Heils dient te worden opgenomen hoe de begeleiding van cliënten bij negatieve uitplaatsing zal worden uitgevoerd, zodat overlast voor de omwonenden wordt voorkomen.
- We adviseren het Leger des Heils het voorportaal van het pand aan te merken als doorgangsruijme. In huisregels en/of richtlijnen voor het omgevingsbeheer kan in dat verband worden opgenomen dat het voorportaal geen verblijfsruimte is en cliënten geacht worden de ruimte niet als zodanig te gebruiken. We adviseren nadrukkelijk om het toezicht op deze ruimte niet tot cameratoezicht te beperken. Camera's leggen vast (en hebben soms een preventieve werking), maar grijpen zelf niet in.
- We adviseren om vóór daadwerkelijke vestiging (bijvoorbeeld direct na het verkrijgen van de vergunning) een omgevingsoverleg in te stellen. Hierin dienen zowel verantwoordelijke partijen als de buurt vertegenwoordigd te zijn.
- We adviseren om in dit omgevingsoverleg de richtlijnen uit het omgevingsbeheer van het Leger des Heils aan de orde te stellen, daar waar nodig aan te vullen/passen en op grond hiervan een beheerplan te formuleren waarin ook de verantwoordelijkheden van de andere professionele partners worden vastgelegd (corporatie, gemeente).
- Daartoe dienen bindende werkafspraken te worden gemaakt tussen de professionele partijen over inzet, maatregelen, verantwoordelijkheden, handhaving en beheer, communicatie, klachtenprocedures, bereikbaarheid, etc. Deze afspraken worden bij voorkeur schriftelijk vastgelegd, zodat deze voor de buurt inzichtelijk zijn en partijen op hun verantwoordelijkheden kunnen worden aangesproken.
- Er dient 24 uur per dag een klachtenmeldpunt op locatie bereikbaar te zijn. Klachten moeten worden geregistreerd en de afhandeling dient te worden teruggekoppeld aan de klager. De bereikbaarheid van het meldpunt dient actief en schriftelijk in de buurt kenbaar te worden gemaakt. Bij het instellen van een omgevingsoverleg zijn de binnengekomen klachten onderwerp van gesprek. Bij structurele problemen zoeken de deelnemers gezamenlijk naar de meest passende maatregelen.

- We adviseren het Leger des Heils een communicatieplan op te stellen waarin is aangegeven hoe het contact met de buurt wordt onderhouden. Dit communicatieplan kan onderdeel zijn van het buurtbeheerplan.
- We adviseren het Leger des Heils om contact te leggen met de beheerders van de bestaande voorzieningen voor kwetsbare groepen in de Moesstraat, opdat wederzijds duidelijk is wat men wel en niet van elkaars cliënten kan verwachten en hoe men daar samen het best mee om kan gaan.
- Om de buurt tegemoet te komen adviseert DSP-groep om de eerste drie maanden na vestiging van de voorziening in de Moesstraat extra te surveilleren. De politie geeft aan dit te kunnen uitvoeren.

7.3 Maatregelen Inrichting en Beheer

7.3.1 Maatregelen pand en perceel Moesstraat 8

Aan en direct rond het pand en het perceel Moesstraat 8 dienen een aantal fysieke- en beheermaatregelen te worden getroffen. Deels zijn deze door het Leger des Heils reeds in de voorbereiding opgenomen, deels moeten deze nog nader worden uitgewerkt.

- Het voorportaal bij de entree van het pand dient goed verlicht te zijn. Het Leger des Heils heeft toegezegd hiervoor zorg te dragen.
- Er dient zo veel mogelijk fysiek toezicht te zijn vanuit het pand op het voorportaal en de entree. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij de herinrichting van het pand. Dit punt moet nader uitgewerkt worden.
- Het fysiek toezicht op het voorportaal kan gedeeltelijk worden vervangen door het plaatsen van camera's. Deze zullen door het Leger des Heils worden geplaatst. Men moet echter geen overdreven verwachtingen hebben van (de preventieve werking van) cameratoezicht.
- De toegang naar het achterterrein dient te worden beperkt tot bevoegde personen en hierop dient toezicht te zijn. Het Leger des Heils is voornemens het hek naar het achterterrein af te sluiten met de-activeerbare sleutels. Voorts onderzoekt men de mogelijkheid om de kamers op de begane grond (met toegangsdeur tot buitenruimte) te bestemmen voor cliënten die in een verdere fase van hun traject zitten.
- De nooddeuren bij de brandtrappen dienen normaliter ontoegankelijk te zijn. Het Leger des Heils geeft aan dat deze zullen worden voorzien van verklikkers. Bij onjuist gebruik worden bewoners daarop aangesproken.
- De erfafscheiding tussen achterterrein Moesstraat 8 en achtertuinten Grachtstraat moet worden verbeterd. Het Leger des Heils stelt voor in overleg met de eigenaren van de woningen aan de Grachtstraat de afscheiding te verbeteren.
- Om geluidsoverlast naar de burens te beperken dienen afspraken met de cliënten in de huisregels te worden opgenomen. Geluidsoverlast is in deze compacte bouw echter niet uit te sluiten. Het risico hierop bestaat bij alle vormen van bewoning.
- Het blowhok dient zodanig geplaatst te worden dat burens daarop geen zicht hebben en hiervan geen overlast ervaren.
- De huidige situering van het fietsenhok op het achterterrein geeft de mogelijkheid zich hierachter ongezien op te houden (en daar bijvoorbeeld zonder toestemming te blowen). We adviseren deze situatie aan te passen.
- Gezien de bestaande hoge parkeerdruk in de buurt moeten de parkeermogelijkheden nader worden onderzocht. Gemeente en Leger des Heils

pakken dit samen op. Dit zou overigens ook bij ander gebruik van het pand aan de orde zijn.

7.3.2 Maatregelen Moesstraat

We adviseren in de Moesstraat in elk geval de volgende maatregelen uit te voeren:

- De toegangspoort naar het Spiritueel Centrum ('De Poort', naast nr. 16) dient te worden voorzien van (betere) verlichting. Woningcorporatie Lefier pakt dit op. Zij benadrukt dat zij dit doet vanuit de overweging in algemene zin bij te willen dragen aan een positief veiligheidsgevoel in de buurt, maar niet in directe relatie tot Vast & Verder.
We adviseren de poort behalve door verlichting ook door opschilderen (plafond) lichter te maken.
- De toegangspoort naar de garages bevindt zich op privaat gebied. Het onveiligheidsgevoel dat deze donkere toegang oproept kan worden besproken in het jaarlijkse buurtbeheeroverleg of tijdens de jaarlijkse Borgschouw, maar in elk geval in overleg met de eigenaar/naren.
We adviseren de gemeente zorg te dragen dat dit gebeurt.
- De smalle doorgang vlak voor de hoek met de Tuinbouwstraat (even zijde) betreft ook particulier terrein. Ook het onveilige gevoel dat door dit donkere pad wordt opgeroepen, dient in overleg met de eigenaar te worden opgepakt.
- Het perceel hoek Moesstraat-Parallelweg betreft gedeeld eigendom van gemeente en twee particulieren. De situatie is inmiddels gemeld bij Milieudienst en Stadsbeheer van de gemeente, met de aanwijzing wat te doen aan de haveloze, onveiligheidsgevoelens oproepende situatie. DSP-groep adviseert hier minimaal grondig te snoeien. We adviseren ook om in overleg met de eigenaar het groenonderhoud bij de directe burens aan de Parallelweg ter hand te nemen.
- Dat de verlichting in de tunnel deels is uitgevallen is inmiddels gemeld bij Stadsbeheer/Meldpunt Verkeer en Beheer. Het Meldpunt pakt dit op (op dit moment is nog onduidelijk of dit past in het algemene beleid om straatverlichting te beperken of dat de lampen daadwerkelijk stuk zijn). We adviseren om de verlichting in de tunnel hoe dan ook op niveau te houden.
- Er dient goed gehandhaafd te worden op de verboden drugshandel rond de tunnel.

Mogelijke extra maatregel:

- Over de nis bij de fietsenreparateur (nr. 52) zijn bij Lefier geen klachten bekend. Mochten deze er toch zijn dan dient dit aan de orde te komen in buurtbeheeroverleg of bij Borgschouw. Lefier is bereid over maatregelen te praten als daartoe vanuit de buurt aanleiding bestaat.
We adviseren de gemeente zorg te dragen dat dit punt met de buurt besproken wordt.

Bijlagen

Bijlage 1 Basiscriteria sociale veiligheid en maatregelenmix

Basiscriteria sociale veiligheid

Of een situatie sociaal veilig is en/of aanleiding voor overlast geeft, kan door allerlei factoren worden bepaald. DSP-groep hanteert vier criteria die deze factoren samenvatten:

- Zichtbaarheid
- Toegankelijkheid/bereikbaarheid
- Attractiviteit
- Zonering/markering

De beoordelingscriteria zijn vastgelegd in het Handboek Veilig Ontwerp en Beheer, dat op basis van jarenlange ervaring mede door DSP-groep is opgesteld⁸.

- *Zichtbaarheid*
Gebruikers van een gebied kunnen de omgeving overzien en hebben het gevoel dat andere aanwezigen hen kunnen zien. Goede zichtlijnen en verlichting vormen hiervan een onderdeel. Mensen voelen zich hierdoor veiliger en personen met kwaad in de zin worden geremd in hun kwade plan. Nissen, donkere stegen, kronkelige paden, zones zonder zicht, e.d. worden dan ook zo veel mogelijk vermeden.
- *Toegankelijkheid/bereikbaarheid*
Duidelijke routing met goede oriëntatiemogelijkheden is belangrijk voor een positieve beleving van een gebied. Het gebied moet voor zijn gebruikers goed toegankelijk zijn, maar indien nodig wordt de toegankelijkheid (voor onbevoegden) beperkt. Mensen moeten in geval van nood weg kunnen komen (alternatieve route/uitgang), maar tegelijkertijd is het niet de bedoeling dat die alternatieve routes door kwaadwillenden worden gebruikt. Dat vereist een zorgvuldige afweging. Tevens is goede bereikbaarheid voor politie (tevens surveilleerbaarheid) en andere hulpdiensten van belang.
- *Attractiviteit*
Schoon, heel, zorgvuldig gekozen materialen en kleuren en prettige verlichting dragen bij aan een veilig gevoel. Daarnaast moet de inrichting tegemoet komen aan de praktische behoeften van de gebruikers. Al deze kenmerken dragen bij aan een veilig gevoel bij de gebruikers. Daarnaast is de factor 'menselijke maat' van belang. Hoge en brede gebouwen en brede lanen bijvoorbeeld kunnen mensen op straat een nietig gevoel geven en dat gaat ten koste van de beleving van veiligheid.
- *Zonering/markering*
Voor zowel gebruikers/bezoekers als voor beheerders moet duidelijk zijn wat de status van een gebied is (privé-eigendom, semi-privé, semi-

Noot 8 Ita Luten et al., 'Handboek Veilig Ontwerp en Beheer', Sociale veiligheid in buitenruimten, gebouwen en woningen, Bussum, 2008. Dit Handboek is de actualisering van D.J.M. van der Voordt en H.B.R. van Wegen, 'Sociaal veilig ontwerpen', Checklist ten behoeve van het ontwikkelen en toetsen van (plannen voor) de gebouwde omgeving', Delft, 1990. Deze studie gold jarenlang als standaardwerk voor het vakgebied van de sociale veiligheid in de openbare ruimte.

openbaar of openbaar bezit), zodat duidelijk is wie waar toegang heeft en welk gedrag verondersteld wordt. Hier hoort ook bij dat duidelijk dient te zijn wie voor toezicht, beheer en onderhoud verantwoordelijk is. Dit hangt gedeeltelijk samen met toegankelijkheid.

- *Sociale setting*
Bij het vestigen van bijzondere voorzieningen voegen we het criterium 'afwezigheid conflicterende functies' toe. Het gaat om functies die een aanzuigende/aanjagende werking op de doelgroep van de voorziening kunnen hebben, dan wel tot ongewenste confrontaties kunnen leiden. Dit zou zo veel mogelijk vermeden moeten worden.

Maatregelenmix

Veiligheid is een complex thema. Zelden is één omstandigheid verantwoordelijk voor één probleem. Omgekeerd is het zelden zo dat men met één maatregel kan volstaan om een veiligheidsprobleem aan te pakken. Voor het verbeteren van de veiligheidssituatie is het daarom altijd raadzaam een combinatie van maatregelen in te zetten van verschillende aard:

- Fysiek/Inrichting
- Beheer
- Organisatie
- Communicatie

Fysieke maatregelen kunnen zijn: toegangsbeperkende voorzieningen, verlichting, zichtlijnen verbeteren, onderhoud groenvoorziening, nissen en hoeken dichtmaken of rechte trekken, herinrichting, etc.

Beheermaatregelen betreffen bijvoorbeeld de huisregels, toezicht en handhaving, onderhoud, interventiebeleid, etc.

Bij *Organisatorische maatregelen* kan men denken aan samenwerking, toedelen van verantwoordelijkheden, het maken van bindende afspraken (eventueel via convenant), het instellen van omgevingsoverleg, etc. Onder dit type maatregelen vallen bijvoorbeeld ook logistieke aanpassingen, bijvoorbeeld in routing.

Communicatieve maatregelen betreffen bijvoorbeeld het contact met en de betrokkenheid bij de buurt, de informatieverschaffing, de bereikbaarheid, het instellen van een klachtenmeldpunt (met terugkoppeling!), etc.

Bijlage 2 Betrokkenen bij de VER

- Dhr. J. Bajema, gemeente Groningen, hoofd Beleid & Programmering, dienst OCSW, en opdrachtgever
- Dhr. J. Martini, gemeente Groningen, medewerker dienst OCSW
- Dhr. T. Podt, gemeente Groningen, stadsdeelsecretaris, dienst RO/EZ
- Mw. L. van de Wetering, gemeente Groningen, stadsdeelcoördinator
- Mw. A. Vrolijk, gemeente Groningen, Meldpunt Overlast & Zorg
- Mw. D. ten Napel, woningcorporatie Lefier, portefeuillemanager BOG
- Mw. M. Stegge, woningcorporatie Lefier, manager wonen
- Mw. D. Kroeze, Leger des Heils Noord, beleid en communicatieadviseur
- Mw. S. Zwerwer, Leger des Heils Noord, afdelingsmanager Vast & Verder
- Dhr. C. Vader, Leger des Heils Noord, directeur
- Dhr. P. van Zwieten, politie Groningen, unitchef bureau Korreweg
- Dhr. Chr. Van Dijken, politie Groningen, buurtagent Oranjebuurt
- Dhr. G. de Jonge, politie Groningen, buurtagent Damsterbuurt
- Dhr. H. Brantsma, politie Groningen, informatiemedewerker
- Bewoners uit de buurt (negentien personen)
- Ouders van bewoners Moestuin en Orka
- Medewerkers en managers Lentis en Kentalis

Bijlage 3 Politiecijfers

ONDERZOEKSGBIED								
	2007		2008		2009		2010	
	Inci- denten	Aan- giften	Inci- denten	Aan- giften	Inci- denten	Aan- giften	Inci- denten	Aan- giften
Diefstal af/uit auto	26	22	21	15	19	17	29	29
Diefstal auto	2	2	2	2	0	0	2	2
Diefstal fiets	52	51	37	35	44	43	35	34
Diefstal bromfiets/snorfiets	4	4	0	0	2	2	2	2
Diefstal motor/scooter	1	1	0	0	0	0	2	2
Vernieling auto	32	28	20	16	13	9	9	8
Vernieling middelen openbaar vervoer/Abri	0	0	1	0	0	0	0	0
Vernieling aan openbare gebouwen	0	0	0	0	1	1	0	0
Vernieling overige objecten	15	11	11	9	12	10	12	8
Vandalisme/baldadigheid	2	0	3	0	1	0	0	0
Diefstal/inbraak woning	37	34	34	33	20	18	21	18
Diefstal/inbraak bedrijven/instellingen	3	3	8	8	2	1	5	4
Straatroof	1	2	1	1	1	1	1	1
Overval	1	1	0	0	0	0	0	0
Zakkenrollerij	0	0	0	0	0	0	1	1
Bedreiging	10	5	8	4	2	3	7	3
Mishandeling	12	8	13	9	15	1	13	2
Verkrachting	0	1	0	0	0	0	1	0
Aanranding	2	1	2	0	0	0	1	1
Overlast	49	0	50	0	12	0	9	0
Overlast van/door jeugd	5	0	1	0	6	0	0	0
Overlast v/d verm.gestoorde/overspan	1	0	5	0	2	0	1	0
Drugs/drankoverlast	5	0	9	0	0	0	4	0
Brand/ontploffing	5	0	5	0	5	0	9	2
Totaal	265	174	231	132	157	106	164	117

Incidenten zijn alle voorvallen die bij de politie binnenkomen.

Aangiften zijn die zaken waarvan (direct of in tweede instantie) een proces verbaal is opgemaakt. Zaken waarvan een proces verbaal is opgemaakt, blijven in de registratie ook als incident opgenomen.

Van *overlastmeldingen* kan geen aangifte worden gedaan, dit wordt alleen als incident geregistreerd.

De cijfers van 2009 moeten met enige voorzichtigheid worden beschouwd. In dat jaar is de politie overgegaan op een nieuw registratiesysteem. De registratie was om die reden niet optimaal.

ORANJEBUURT								
	2007		2008		2009		2010	
	Inci- denten	Aan- giften	Inci- denten	Aan- giften	Inci- denten	Aan- giften	Inci- denten	Aan- giften
Diefstal af/uit auto	93	83	47	41	48	45	76	70
Diefstal auto	3	3	3	2	2	1	7	7
Diefstal fiets	155	148	106	102	142	135	103	101
Diefstal bromfiets/snorfiets	8	7	1	0	6	5	4	4
Diefstal motor/scooter	2	2	1	1	1	1	4	4
Vernieling auto	53	48	40	34	41	34	44	42
Vernieling middelen openbaar vervoer/Abri	2	0	1	0	4	1	0	0
Vernieling aan openbare gebouwen	0	0	1	0	1	1	0	0
Vernieling overige objecten	30	22	31	21	36	30	24	15
Vandalisme/baldadigheid	5	0	8	1	5	0	3	0
Diefstal/inbraak woning	91	85	105	98	57	52	56	52
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	7	4	12	13	5	4	5	4
Winkeldiefstal	10	8	2	2	10	3	11	8
Straatroof	3	4	5	5	15	14	10	9
Overval	1	1	1	1	0	0	5	5
Zakkenrollerij	1	1	5	5	1	1	2	1
Bedreiging	27	12	29	13	25	10	21	10
Mishandeling	35	23	36	21	49	8	36	9
Verkrachting	2	3	1	0	1	0	2	0
Aanranding	3	1	5	1	1	1	2	2
Overlast	120	0	114	0	42	0	37	0
Overlast van/door jeugd	12	0	11	0	17	0	11	0
Overlast v/d verm.gestoorde/overspan	6	0	6	0	7	0	5	0
Drugs/drankoverlast	24	0	23	0	8	0	12	0
Brand/ontploffing	10	1	12	0	11	0	15	3
Totaal	703	456	606	361	535	346	495	353